

דבר העורך

כי לא תִשְׁכַּח מִפִּי זְרַעוֹ

פלא עצום: גיליון זה עוסק בפלא עצום, כאשר מפורש בגמ' (שבת דף יא.) ונפסק הלכה ברמב"ם (הלכות תפילה פרק יא הלכה ב) ובשו"ע (סימן קנ סעיף ב) באופן ברור ללא חולק שצריך שבית הכנסת יהיה גבוה מכל בתי העיר. ואילו בפועל, ברוב בתי הכנסת אין מקפידים על כך. ותמוה: וכי אפשר שתשכח הלכה מישראל, והרי נאמר (דברים פרק לא פסוק גא) כי לא תִשְׁכַּח מִפִּי זְרַעוֹ?

וכתב בספר זרע אמת (שנת תקמו, חלק ג סימן טז) המנהג הפשוט בכל ערי איטליא ואולי בכל העולם, לעשות בניינים יותר גבוהים מבית הכנסת, ואין פוצה פה ומצפצף, וחל עלינו החיוב לחקור ליישב את טעם המנהג.

גיליון זה בא ליישב את מנהג העולם, ולהעמיד את יסודות היתר על מקומם, בכמה מהלכים שהזכרו בפוסקים. ולהבהיר: שבעצם ההלכה קיימת, אלא שבשעת הדחק סמכו על אופני היתר דחוקים. נמצא שאין כאן שינוי בהלכה, התורה לא משתנית, אלא יש כאן שינוי במציאות הגורם שינוי בהוראה.

הלכה זו - בצורתה המלאה - כמעט ואינה ניתנת לקיום בדורנו של בנייה רוויה וריבוי קומות, גזירות ורדיפות, חוסר במגרשים עבור הקצאות לבתי כנסת, ועוד. אם נעמיד את הגובה כתנאי מוחלט, יימנעו בניית בתי כנסת רבים, ותצא תקלה גדולה יותר.

על כן חיפשו הפוסקים למצוא צדדי היתר בבחינת 'היתר עגונה', כדי לאפשר קיום בית הכנסת במציאות זמננו. בגלות ברוב המקרים לא זוכים לקיים את ההלכה בהידור לבנות את בית הכנסת בגובהה של עיר.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'גובה בתי הכנסת בזמננו'

וְהַבֵּית הַזֶּה יִהְיֶה עֲלִיּוֹן

הקדמה: בגיליון הקודם (מספר 504) התבאר שבית הכנסת צריך להיות גבוה מכל בתי העיר. בהמשך לכך יתבאר בגיליון הנוכחי (מספר 505) מה הטעם שנהגו להקל ולבנות בתי מעל גובה בית הכנסת.

האם קיימת חובה גמורה להקפיד שבית הכנסת יהיה גבוה מכל בתי העיר, או רק דין לכתחילה והנהגה ראויה, שבמקום צורך ואילווצי בנייה ניתן להקל?

אם נבנו בתי מגורים מעל גובה בית הכנסת, האם יש מקום להימנע מלגור בדירות אלו?

בית המדרש גור, פולין

בתמונה; בית המדרש גור בפולין, ניתן להבחין בצד ימין של בית המדרש בהגבהה מיוחדת שנוספה, כדי שגובהו יעלה על גובה בית הרבי הצמוד אליו.

בית המדרש הוקם לראשונה מקורות עץ בשנת תר"ך, על-ידי האדמו"ר הראשון מגור **החידושי הרי"ם**. בחודש אייר תרס"א נשרף המבנה בשריפה הגדולה.

לאחר מכן נבנה מחדש - גדול ומרווח יותר - מאבנים אדומות, ונחנך בחודש טבת תרס"ג על-ידי האדמו"ר השני מגור **השפת אמת**. על-פי הוראתו, הצד הימני של בית המדרש, הצמוד לבניין הדיירות, נבנה גבוה יותר, כדי לקיים את ההלכה בהידור.

'סימן', בתקיעת עמוד ברזל בפינה אחת, ואם אפשר עדיף שהברזל או העמוד יהיה גבוה יותר מכל בתי העיר.

3. בגלות בין הגויים

למה תתראו: נפסק **ברמ"א** (סימן קנ סעיף ב); בשעת הדחק, או שיש מצות מלכות שאינן רשאים לבנות בית הכנסת כדינו, מותר להתפלל בבית, אף על פי שדריין בעליה על גביו.

סמך לדבר מצינו **במדרש תנחומא** (פרשת בחקותי סימן ד אות ד) "בראשונה" היו עושים בתי כנסיות בגבחה של עיר, לקיים מה **שנאמר** (משלי פרק א פסוק כא) **כַּפְתָּחִי שְׁעָרִים פְּעִיר אֲמַרְיָהּ תֹאמַר**. ומלשון המדרש "בראשונה", משמע שכיום אי אפשר לקיימו.

ומפורש **בב"ח ועטרת זקנים** (סימן קנ), שהדין לבנות בית הכנסת בגובהה של עיר נאמר רק בעיר שכולה ישראל, אבל עכשיו בגלות שגרים בעיירות מתי מעט בין הגויים, ועלולים לקנאות בנו אם נבנה בית כנסת גבוה, עדיף לא להתבלט, אלא לקיים בעצמנו לְמַה תִּתְרָאוּ (בראשית פרק מב פסוק א, עיין שם ברש"י), ונשפיל בתינו ביותר ונצא ידי שמים וידי הבריות.

באופן דומה מבואר **בכנסת הגדולה** (הגהות טור ס"ק ד), הובא **במגן אברהם** (סימן קנ ס"ב) **ובחיי אדם** (כלל יז אות טז) שיש ליישב בדוחק את המנהג שלא נזהרים כיום לבנות בית הכנסת בגובהה של עיר, כי יש פחד מהעכו"ם ואי אפשר להגביה את בית הכנסת כל כך. ומצד שני אין חיוב להנמיך את בתי המגורים למפלס נמוך מבית הכנסת, כי בכל אופן הרי יהיו בתי העכו"ם גבוהים יותר מבית הכנסת, ובלאו הכי אין היכר לבית הכנסת.

דבריהם הובאו **במשנ"ב** (ס"ק ה) בשם **האחרונים**, שיש מקומות שלא נזהרין בזה, כי יש הרבה בתים של עובדי גילולים הגבוהים מבית הכנסת, ובלאו הכי אין היכר לבית הכנסת, ומסיים המשנ"ב שמכל מקום ראוי לכתחילה להיזהר בזה כמה שאפשר, כי בגמ' חמירו בזה מאוד.

גם **בספר הבתים** (שערי בית הכנסת אות ב) מביא בשם יש מתירים בזמננו שאיננו יכולים להגביה את בית הכנסת כמה שרוצים, ממילא יש להקל ולגור מעל בית הכנסת. ודחה את דבריהם שהרי אנחנו יכולים להנמיך את בתינו.

וחידש **בכף החיים** (סימן קנ ס"ק יט) בשם **המהר"ם**

האם שינוי צורת היישוב והבנייה בדורות האחרונים משפיעים על גדר ההלכה בזה?
והאם בית כנסת גבוה אחד מציל את כל העיר?

1. עיקר הדין

גבוהה של עיר: מבואר **בתוספתא** (מגילה פרק ג הלכה יד) אין בונין את בית הכנסת אלא בגובהה של עיר, **שנאמר** (משלי פרק א פסוק כא) **כַּרְאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא**.

עוד מבואר **בגמ'** (שבת דף יא.) כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה, **שנאמר** (עזרא פרק ט פסוק ט) **לְרוּמָם אֶת בֵּית אֱלֹקֵינוּ וְלְהַעֲמִיד אֶת חֶרְבְּתֵינוּ**. שתי ההלכות נפסקו **ברמב"ם** (הלכות תפילה פרק יא הלכה ב) **ובשו"ע** (סימן קנ סעיף ב) ללא חולק.

וכתב **בנכור שור** (שבת דף יא.), שאם חס ושלום נחרבה העיר מאותו העון שגגותיה גבוהין מבית הכנסת, אין הקב"ה עתיד לחזור ולבנותה. וסיים על כך **בשערי תשובה** (סימן קנ סעיף ב) לכן הרבה צריך ליזהר בכל מה דאפשר. והזהיר **בצוואת רבי יהודה החסיד** (אות יט) הובא **ביפה ללב** (אות ד), לא יעשה אדם את ביתו גבוה מבית הכנסת.

ובסידור הרוקח (הודו לד' דף ס) לומד זאת **מהפסוק** (דברי הימים א פרק כב פסוק ה) **וְהַיְבִיֵת לְפָנָיו לְהַגְדִּיל לְמַעַלָּה לְשָׁם וְלְתַפְאֲרָתוֹ**, למעלה מכל הבתים, מכאן אמרו לא יבנה אדם ביתו גבוה מבית הכנסת ואין עניות במקום עשירות.

וכתב **בכף החיים** (סימן קנ ס"ק יח), שדין הוא חיוב גמור. ונחלק על מה שכתב **היפה ללב** (אות ג) שהוא רק למצוה מן המובחר.

ולגבי בדיעבד; כתב **בשו"ע** (סעיף ג) מי שהגביה ביתו יותר מבית הכנסת, י"א שכופין אותו להשפילו.

2. קרן אחד גבוה

הגבהת צד אחד: על דברי השו"ע (סימן קנ סעיף ג) הגיה **הרמ"א** בשם **הגהות מימוניות** (תפילה פרק יא) ואם עשה בנין גבוה יותר בקרן אחד מבית הכנסת, סגי בכך. והוסיף **המגן אברהם** (ס"ק ג), שדוקא בנין מועיל, אבל התוחבין עמוד ברזל בקרן אחת, לא הועילו כלום בתקנתן.

ונחלק עליו **הפרי מגדים** (אשל אברהם ס"ק ב ג) שאם אי אפשר להגביה את בית הכנסת, עושים לכל הפחות

וכן הורה הגר"מ שטרנבוך שליט"א (עדות אחד המתפללים לרבני הילכתא) כשבנו את בית הכנסת הגר"א בהר נוף, שמספיק לעשות את החלל הפנימי של בית הכנסת, יותר גבוה משאר חללי הבתים בעיר.

בית המדרש הגדול סאטמר קרית יואל מונרו נבנה במפלס נמוך כדי שיהיה במרכז הקריה

מאיך מבואר בספר הבתים (שערי בית הכנסת אות ב) ובכך

החיים (סימן קנ ס"ק כא) ובספר זרע אמת (חלק ג סימן טז), שההיתר של המאירי שמוותר כשמגביה שלא בדרך שררה, הוא נגד דעת הפוסקים, ודלא כפשטות הגמ' בשבת, ואין לסמוך על דבריו, אלא כל שמיועד לשימוש אסור.

6. עיר הבנויה על ההר

כתב במור וקציעה (סימן קנ), והובא להלכה בכף החיים (ס"ק כב) ובאור לציון (חלק ב פרק י סעיף א) אם העיר בנויה בשיפוע ההר, ורוב בתי ישראל סביב בית הכנסת, מסתבר שמספיק שבית הכנסת גבוה מכל הבתים שסביבו, אף שקצת בתים בגובה ההר גבוהים (ראה הרחבה בגיליון הקודם 504).

7. האם מועיל תנאי?

זמני בלבד: מפורש בבית יוסף (סימן קנד) בשם מהר"י בן חביב, שאם הבית כנסת הוא זמני בלבד, אין בו קדושת בית הכנסת, ולא צריך לעשותו בגובה העיר מעל בתי העיר.

קדושה לזמן: עצה מחודשת כתב במהר"ם שיק (אורח חיים סימן עו), לפי מה שכתב האליה רבה (ס"ק יט) בשם הב"ח (סימן קנג ד"ה כתב במרדכי) שאם התנה הקהל רק להתפלל לזמן, בוודאי מועיל התנאי, ורשאים לעשות בו אחר כך מה שירצו.

ולפי זה כתב המהר"ם שיק, שצריכין להתנות את התנאי על דרך שכתב הב"ח, כך כאשר אינו נבנה לקביעות לבית הכנסת, לא חל עליו קדושה חמורה, ולא צריך שיהיה גבוה משאר בתים.

קדושה מוגבלת: ותמה עליו במשנת יוסף (הלכות בית הכנסת סימן א) וכי מפני שרוצה לבנות חדרים מעל בית הכנסת, יפקיע את הקדושה שלא יחשב שמתפלל

שיק (אורח חיים סימן עו), שההיתר של המגן אברהם שייך רק בשכונה שגרים בה גויים ויהודים, אבל בחצר נפרדת שמתגוררים בה רק יהודים, גם בזמננו יש איסור גמור לדור מעל גובה בית הכנסת.

4. בניה רוויה

אין ברירה: במאות השנים האחרונות, מאז שהתחדשו

אמצעי הבניה בבטון וברזל נפוצה הבניה לגובה, השתנתה מציאות הבניה מן היסוד, וממילא נשתנה גם גדר ההלכה.

כיום מצוי מאוד שרוב בתי המגורים גבוהים מבתי הכנסת, ולא שכח כלל שבית הכנסת הוא הגבוה בעיר, ואף לא מצוי שיהיה בית כנסת במפלס גבוה מעל כלל דירות המגורים בעיר. בדרך כלל מוקצה מגרש ייעודי לבית הכנסת, והוא נבנה במפלסים הנמוכים בלבד, מציאות זו שונה בתכלית מהמציאות שהיתה בזמן חז"ל 'בית ועלייה' 'בית ווג על גביו', או בניה מועטת לגובה.

דבר נפלא מבואר ברמב"ם (הלכות איסורי מזבח פרק ז הלכה יא) שכל דבר הנעשה לשם הקל צריך להיות מן היפה והמשובח ביותר שביד האדם, ובכלל זה אם בנה בית תפילה יהיה נאה מבית ישיבתו.

ויש לדייק מלשון הרמב"ם, שהחיוב הוא להביא את הטוב ביותר האפשרי לאדם, ומאחר שבזמננו כמעט ואין אפשרות מעשית לבנות את בית כנסת מעל גובה מגדלי המגורים, נמצא שבנין בית הכנסת כפי האפשרויות שבידינו – הוא הוא ה"משובח ביותר" ביחס למציאות הקיימת.

5. כשהחלל נמוך יותר

שיטת המאירי: כתב המאירי (שבת דף יא.) טעם להתיר להגביה בתים יותר מבית הכנסת, כשעושה זאת לא בשביל שררה, אלא להרבות בדירון ועליות.

ויש שכתבו לפי משמעות דברי המאירי, שהאיסור הוא רק כשהחלל של הבתים בפנים יותר גבוה מבית הכנסת, אך כשהחלל של בית הכנסת גבוה מחלל הבתים האחרים, למרות שאשר הגגות יותר גבוהים, כגון בנינים עם כמה קומות, מותר.

האיסור הוא משום בזיון, שהבית הפרטי גבוה מבית הכנסת, ומכל מקום יש בזה צד להקל ולהתיר, ומסיים שהיום נהגו להקל על סמך שיטת המאירי.

ולגבי החידוש של השפת אמת, שצייד לומר שבית כנסת אחד גבוה מכל בתי העיר, מציל את כל העיר, סבר הגרי"ש שמתברר להלכה שכל בתי הכנסיות בעיר צריכים להיות גבוהים מבתי העיר.

ולגבי שיטת המגן אברהם, סבר הגרי"ש שכל בנין הגבוה מבית הכנסת הוא איסור בפני עצמו, והמגן אברהם שהתיר - דיבר דווקא במקום שיש כנסיות לעבודה זרה שהחוק אוסר לבנות בתי מגורים מעל גובה כנסיית העבודה זרה, שאז אנוסים ולא יכולים להגביה את בית הכנסת גבוה מבתי העיר, ונפל החיוב. אבל כשאפשר לרומם את בית הכנסת, אף שכבר יש בתים גבוהים - החיוב קיים, וכל בנין נוסף הגבוה מבית הכנסת הוא איסור נפרד.

וממילא לשיטת הגרי"ש ההיתר של המגן אברהם שייך רק בחוץ לארץ, אבל בארץ ישראל בזמננו כיון שאפשר להגביה את בית הכנסת יותר מכל בתי העיר, שוב חוזר החיוב להרוס את הבתים הגבוהים כדי שבית הכנסת יהיה גבוה מכל. [ויתכן שאם אי אפשר להרסם נחשב כאונס]. ולא יועיל שיש עבריינים הבונים מעל גובה בית הכנסת, כי עדיין יש איסור על כל מבנה בפני עצמו.

ובאופן שכבר בנו בית גבוה מעל בית הכנסת, אין איסור לגור בבית זה. שאין האיסור על המגורים, אלא שמבטל מצוה מדרבנן שאמרו שיש להשפיל את הבית. ומכל מקום ראוי שלא לקנות לכתחילה דירה שהיא למעלה מבית הכנסת, בכדי שלא לבטל את העשה למעט ביתו מבית הכנסת.

10. בית כנסת גבוה אחד

עיר התורה בני ברק: מפורסם החקירה של **השפת אמת** (שבת דף יא.), בעיר גדולה שיש בה כמה בתי כנסיות, האם מספיק שגג בית הכנסת אחד גבוה מגגות העיר, או שאסור להגביה את הגג יותר מגג של בית הכנסת הנמוך בעיר, ומכריע השפת אמת - ראשון נראה עיקר, שמספיק שבית כנסת אחד גבוה יותר משאר בתי העיר.

וכתב **בחשוקי חמד** (שבת דף יא.) בשם **החזו"א**, ששיבות פוניבז' וסלבודקא בבני ברק שהן גבוהות מכל בתי העיר, מצילות את כל בתי העיר בני ברק.

בבית כנסת, כמבואר **בביאור הלכה** (סימן קנא סעיף יא) שאם יפקיעו את קדושתו לא יהיה עליו שם בית כנסת כלל, אלא כבית בעלמא, והרי מצוה עלינו שיהיה מקדש מעט בכל מקום, וכופין בני העיר לבנותו. וציין למה שכתב בכוונת הביאור הלכה, שאפילו אם ישאר בית הכנסת בקדושתו מועיל תנאי.

8. מנהג העולם

צריך עיון: תמה **הגרש"ז אויערבאך זצ"ל** (מנחת שלמה שבת דף יא. הליכות שלמה פרק יט דבר הלכה) שאינו יודע מדוע נהגו להקל בשני הדינים האלו, שאין מקפידים לבנות את בית הכנסת בגובה העיר, ולא נמנעים מלהגביה את בתי המגורים, ואין מועיל ההסבר של בתי עבודה זרה, לפי שבהרבה מקומות כל תושביהן ישראל, ובכל זאת לא מקפידים לבנות בית הכנסת גבוה. ולכאורה היה סברא להתיר, שבלאו הכי יהיו בעיר יהודים עבריינים שידורו מעל גובה בית הכנסת. אולם צ"ע היתר זה, כי השפת אמת נוקט שמעיקר הדין האיסור הוא רק על רוב בתי העיר, ואם כן גם אם יהיו יחידים שידורו מעל גובה בית הכנסת, עדיין אסור להוסיף מבנים נוספים מעל גובה בית הכנסת, שלא יהיו רוב בתי העיר גבוהים מבית הכנסת, ויתכן גם שכדאי למעט כמה שאפשר מלבנות על ידי ישראל מעל גובה בית הכנסת, והניח בצ"ע על מה שמכו להקל בכל זה.

אשרי חלקו: כתב **בשבט הלוי** (חלק י סימן לג) בפירוט ההוראות כיצד לבנות בית כנסת כהלכה; אשרי מי שיכול ליהזר, שיהיה בנין בית הכנסת גבוה יותר מכל בתי העיר, מה שבזמננו קשה בדרך כלל לפי מצב הבניה.

9. שיטת הגרי"ש אלישיב

לימוד זכות: לדעת **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (הערות שבת דף יא. במשנת הגרי"ש"א מהגר"ב צ' קוק) מנהג העולם לבנות בתים גבוהים יותר מבית הכנסת, וסומכים על כמה היתרים:

לגבי סברת המאירי, שכל האיסור הוא רק כשעושה כן דרך שררה, אבל כשאינו דרך שררה מותר "וכן הדין כשסיבת הגבהתו אינה דרך שררה אלא להרבות בדיוורין ועליות". ולפי שיטתו, מספיק שחלל בית הכנסת גבוה מחלל שאר בתי העיר.

וסבר הגרי"ש, שסברא המאירי מחודשת, ואין לסמוך לכתחילה להקל על סמך סברא זו, כי בפשטות טעם

ישיבות סלבודקא ופוניבז' בגובה העיר מצילות את בתי העיר בני ברק

'מגדלי בSR' בבני ברק יש בית כנסת בקומה 34

'מגדלי נמרודי' הכי גבוה בבני ברק

וכעין זה מובא בשם הגר"ח קניבסקי זצ"ל (מאיר עוז חלק ה עמוד תקג, תשובות הגר"ח עמוד קכא) ששיבת סלבודקא מצילה את כל בתי העיר בני ברק. וזאת על פי שצידד השפת אמת שמספיק בית כנסת אחד בעיר, שהוא גבוה מכל בתי העיר, להציל את כל העיר.

והעיר במאיר עוז שהיום יש בבני ברק בתים גבוהים יותר משיבות סלבודקא ופוניבז'. יש לציין שגם ברחוב הרב שר בסמיכות לישיבת סלבודקא, יש בנייני מגורים הגבוהים ממבנה הישיבה, ומכל מקום עדיין ישיבות אלו גבוהות ומצילות את רוב בתי העיר.

מגדלי בSR הם קומפלקס של 4 מגדלים גבוהים בבני ברק, מגדל בSR 2 הוא אחד הגבוהים בפארק העסקי עם כ-35 קומות. בSR 4 גבוה יותר עם כ-41 קומות. אך הם לא הגבוהים בעיר.

המבנה הכי גבוה בבני ברק כיום, הוא מגדל נמרודי עם כ-211 מטר ו-52 קומות. הבניין הרביעי בגובהו בישראל.

והנה במגדלי בSR מגדל 3 יש בית כנסת בקומה 34, וצידדו חכמי בית המדרש לומר, שזאת בית כנסת זה יציל את כל הבתים בעיר בני ברק שהם מתחת למפלס גבוה זה.

אולם לדעת הגר"צ ובר שליט"א (בהוראה לרבני הילכתא) לא מועיל בית כנסת זה להציל את בתי העיר, כי הבניין מוגדר כמגדל משרדים שיש בו גם בית כנסת, ולא נחשב כבניין של בית כנסת.

והוסיף הגר"צ ובר, לגבי בניין בית כנסת, המכיל מספר קומות של בתי כנסת, למרות שהבית כנסת בקומה למטה אינו גבוה מבתי העיר, מכל מקום כיון שבית הכנסת בקומה העליונה גבוה מבתי העיר, מציל ומתיר לגור במפלסים הנמוכים יותר, שכן כל המבנה מוקדש לבית הכנסת, והבית כנסת העליון הוא מעל בתי המגורים.

משיב כהלכה

שאלה: מהו גדר האיסור של נתיצת דבר מבית הכנסת?

הסותר דבר מבית הכנסת האם עובר על איסור תורה או איסור דרבנן? האם יש חילוק בין הריסת הכתלים לקלקול הרהיטים (ספסלים, שולחנות, סטנדרים וארון קודש) שאינם מחוברים? בשיפוצים שחורס כדי לבנות ולהרחיב, האם יש איסור נתיצת?
מקורות: מרדכי (מגילה פרק בני העיר רמז תתכו), **רמב"ם** (הלכות תפילה פרק יא הלכה טו), **שו"ע ומשנ"ב** (סימן קנב סעיף א), **אליה רבה** (ס"ק ז), **פרי מגדים** (אשל אברהם ס"ק ו), **ט"ז** (סימן קנא ס"ק ג), **מהר"מ פדואה** (סימן סה), **שדי חמד** (מערכת הבית אות מג), **דברי חיים** (חלק א סימן ג), **חלקת יואב** (מהדורא קמא סימן ד), **שבט הלוי** (חלק ג סימן יג), **קובץ תשובות** (חלק ד סימן ו, חלק ה סימן יט).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, הקוראים הנכבדים מוזמנים לשלוח תשובות להגדיל תורה ולהאדירה, מומלץ לצרף את פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד, התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
- עמדות 'דרים פלוס' קופת 'הילכתא'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 6507823-1532
- במייל 047867@gmail.com

הגיליון נתרם לרפואת ר' משה בן שרה הי"ו
שנפגע בתאונה באורח קשה
וזקק לרחמי שמים מרובים
לרפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל

דינים העולים

- א. **גבוהה של עיר:** יש חיוב לבנות את בית הכנסת במקום הכי גבוה בעיר, ובגובה יותר מכל בתי העיר. אלא שנאמרו כמה טעמים לבאר את מנהג העולם שלא מקפידים על כך, מחמת המציאות שהשתנתה.
- ב. **בגלות:** לדעת המגן אברהם, כיון שיש בעיר בתי עכו"ם גבוהים מבית הכנסת, כבר אין היכר מיוחד לבית הכנסת, יש מקום להתיר. למרות האמור מסיים המשנה ברורה שראוי לתחילה להיזהר בזה ככל האפשר.
- ג. **חלל גבוה:** שיטת המאירי שכל האיסור הוא כשחלל הבתים מבפנים גבוה מחלל בית הכנסת; אבל אם חלל בית הכנסת גבוה, אף שגגות הבתים גבוהים ממנו - מותר. יש שנקטו להקל כדבריו, ויש שכתבו שדבריו נגד רוב הפוסקים ואין לסמוך עליהם.
- ד. **בית כנסת אחד:** לדעת השפת אמת מספיק שיש בעיר בית כנסת אחד גבוה, ומציל את כל בתי העיר הנמוכים מאותו בית כנסת. ונחלקו פוסקי זמננו אם אפשר לסמוך על סברא זו להקל.
- ה. **מפלס משתנה:** עיר הבנויה על ההר, ובונים את בית הכנסת באמצע הגובה - אין בכך איסור.
- ו. **תנאי:** בית כנסת זמני אינו צריך להיות גבוה מבתי המגורים. בית כנסת שנבנה על תנאי להתפלל בו זמן מוגבל, ואין חלה עליו קדושה חמורה אין צריך שיהא גבוה משאר הבתים; ויש שפקפק שאין כדאי להפסיד את קדושת בית הכנסת בגלל זה.

נושא הגיליון הבא:

'איסור נתיצת בית הכנסת'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת

האשה הצדקנית מרת יונינה רוזאשא ע"ה ב"ר זלמן טוביה ז"ל
נלב"ע י' שבט ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשוט
- שיעורים יומי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...